

УДК 719

В. Л. Цубенко**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ ЦЕНТРА ОДЕСИ
ШЛЯХОМ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ОСНОВНОГО СПИСКУ
ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО» — ПРОДОВЖЕННЯ
НОВОЇ ТРАДИЦІЇ**

Цубенко Валерія Леонідівна, д-р іст. наук, проф., завідувач кафедри українознавства, e-mail: valerija-78d@gmail.com

Одеська державна академія будівництва та архітектури,
вул. Дідріхсона, 4, Одеса, 65029, Україна

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано роботу науковців з України і зарубіжжя на V Міжнародній науково-практичній конференції «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО». Конференція проходила в Одеському літературному музеї на базі управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради за підтримки Одеської державної академії будівництва та архітектури і Одеського національного університету імені І. І. Мечникова 7–8 грудня 2017 року.

У роботі конференції брали участь представники міжнародних організацій, науково-освітнього співтовариства, політичні та громадські діячі, провідні експерти з різних країн світу.

Тематика виступів була присвячена історичним дослідженням для підготовки номінаційного досяє включення об'єкта до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО; створенню баз даних об'єктів культурної спадщини; правовим та технічним питанням збереження об'єктів культурної спадщини; міжнародному досвіду збереження історичної та культурної спадщини під егідою ЮНЕСКО; розвитку історико-культурного туризму.

Кількість учасників засвідчили актуальність, історичну вагу теми конференції. За результатами роботи конференції було прийнято резолюцію; всім учасникам конференції були вручені іменні сертифікати. Конференція викликала інтерес і мала широкий науковий резонанс. Доведено, що проведення наукових заходів такого рівня, безумовно, сприятиме діалогу фахівців з питання збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Ключові слова: міжнародна науково-практична конференція; доповідь; історичний центр Одеси; збереження; забудова; ЮНЕСКО.

В. Л. Цубенко

**V МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ «СОХРАНЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКОЙ
ЗАСТРОЙКИ ЦЕНТРА ОДЕССЫ ПУТЕМ ВКЛЮЧЕНИЯ
В ОСНОВНОЙ СПИСОК ВСЕМИРНОГО НАСЛЕДИЯ
ЮНЕСКО» — ПРОДОЛЖЕНИЕ НОВОЙ ТРАДИЦИИ**

Цубенко Валерия Леонидовна, д-р ист. наук, проф., заведующая кафедрой украиноведения, e-mail: valerija-78d@gmail.com

Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
ул. Дидрихсона, 4, Одесса, 65029, Украина

АННОТАЦИЯ

В статье проанализирована работа ученых из Украины и зарубежья на V Международной научно-практической конференции «Сохранение исторической застройки центра Одессы путем включения в основной Список всемирного наследия ЮНЕСКО». Конференция проходила в Одесском литературном музее на базе управления по вопросам охраны объектов культурного наследия Одесского городского совета при поддержке Одесской государственной академии строительства и архитектуры и Одесского национального университета имени И. И. Мечникова 7–8 декабря 2017 года.

В работе конференции приняли участие представители международных организаций, научно-образовательного сообщества, политические и общественные деятели, ведущие эксперты из разных стран мира.

Тематика выступлений была посвящена историческим исследованиям для подготовки номинационного досье включения объекта в Список всемирного наследия ЮНЕСКО; созданию баз данных объектов культурного наследия; правовым и техническим вопросам сохранения объектов культурного наследия; международному опыту сохранения исторического и культурного наследия под эгидой ЮНЕСКО; развития историко-культурного туризма.

Количество участников показали актуальность, историческое значение темы конференции. По результатам работы конференции была принята резолюция; всем участникам конференции были вручены именные сертификаты. Конференция вызвала интерес и имела широкий научный резонанс. Доказано, что проведение научных мероприятий такого уровня, безусловно, будет способствовать диалогу специалистов по вопросу сохранения исторической застройки центра Одессы путем включения в основной Список всемирного наследия ЮНЕСКО.

Ключевые слова: международная научно-практическая конференция; доклад; исторический центр Одессы; хранение; застройка; ЮНЕСКО.

V. L. Tsubenko

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE «PRESERVATION OF THE HISTORICAL
DEVELOPMENT OF THE CENTER OF ODESSA BY MEANS
OF INCLUSION INTO THE MAIN UNESCO WORLD
HERITAGE LIST» — THE NEW TRADITION CONTINUES**

Tsubenko Valeriia Ieonydivna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of Department of Ukrainian studies, e-mail: valeriia-78d@gmail.com

Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture,
Didrihsona st. 4, Odessa, 65029, Ukraine

ABSTRACT

The article analyzes the work of scientists from Ukraine and abroad at the V International Scientific and Practical Conference «Preservation of the historical development of the center of Odessa by means of inclusion into the main UNESCO World Heritage List». The conference was held in the Odessa Literary Museum on the basis of the Office for the Protection of Cultural Heritage Objects of the Odessa City Council with the support of the Odessa State Academy of Construction and Architecture and Odessa Mechnikov National University on December 7–8, 2017.

The conference was attended by representatives of international organizations, the scientific and educational community, political and public personalities, foreign leading experts.

The topics of the reports were devoted to the historical researches aimed at the preparation of the nomination dossier for the object inclusion into UNESCO World Heritage List; creation of cultural heritage sites databases; legal and technical issues of cultural heritage sites preservation; international experience in preserving the historical and cultural heritage under the auspices of UNESCO; development of historical and cultural tourism.

The quantity of participants showed the relevance and historical significance of the conference topic. As a result, a resolution was adopted and all the conference participants were awarded with personal certificates. The conference aroused profound interest and caused a wide scientific resonance. It is proved that carrying out scientific events of this level will undoubtedly facilitate the dialogue of specialists on the historical development preservation of Odessa center by means of including it into the main UNESCO World Heritage List.

Key words: *international scientific and practical conference; report; historical center of Odessa; preservatio; construction; UNESCO.*

7–8 грудня 2017 р. відбулася V Міжнародна науково-практична конференція «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО». Організатором наукового заходу стало управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради за підтримки Одеської державної академії будівництва та архітектури і Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Партнерами конференції були: Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць, Державний архів Одеської області, Varna Design Forum, Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, науково-виробничий центр «Екобуд». Конференція пройшла під егідою Міністерства культури України.

На сьогоднішній день у цій конференції вже склалися своя історія та традиції. Після здобуття незалежності Української держави розпочався новий період в її історії, що започаткував фундаментальне переосмислення національної культури та збереження культурної спадщини. Україна багата на пам'ятники, що відбили віхи її багатовікової історії. Тому було створено умови для збереження і подальшого розвитку вітчизняних культурних надбань, прийнято низку урядових рішень, спрямованих на охорону наявних культурних цінностей, а також на реставрацію та консервацію пам'ятників. У 2000 р. був прийнятий Закон України «Про охорону культурної спадщини», в якому держава взяла на себе обов'язки щодо забезпечення, збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність. Відповідно до ст. 54 Конституції України культурна спадщина охороняється законом [1].

Основу культурної спадщини складають нерухомі пам'ятки історії та культури. Прагнення зберегти їх автентичний вигляд є основним завданням у стратегії розвитку історичної спадщини. Історичні пам'ятки і культурна спадщина Одеси є підставою для визнання міста світовою спільнотою. В Україні, зокрема, у місті Одесі, продовжується активна діяльність органів влади з номінування цінних культурно значущих об'єктів на внесення їх до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. У місті Одесі проведено великий обсяг робіт з дослідження історичного середовища міста. Історичний центр Одеси — головний старовинний район міста, з якого розпочався його політичний, еко-

номічний та культурний розвиток. У центрі міста знаходиться багато споруд і будинків, що мають культурну та історичну цінність: Будинок Руссова, Будинок-стіна, Одеський національний академічний театр опери та балету, палац Потоцьких, Пасаж, Потьомкінські сходи, палац Бжозовського (Шахський палац), філармонія (Нова біржа), Спасо-Преображенський собор тощо.

У 2009 р. історичний центр Одеси за поданням Міністерства культури і туризму України було внесено до так званого попереднього списку ЮНЕСКО [2]. Як головний критерій внесення в основний список ЮНЕСКО висуває повну автентичність. Один з важливих інструментів забезпечення збереження історичних центрів міст — це уточнення меж об'єктів, що знаходяться під охороною, зокрема, з'явилося поняття «буферна зона». Буферна зона ансамблю історичного центру Одеси визначена межами історичного ареалу міста.

Відповідно до розпорядження Одеського міського голови Г. Л. Труханова № 1153 від 24.11.2017 р. «Про проведення V Міжнародної науково-практичної конференції «Збереження історичної забудови центру Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» [3], до статті 42 закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», закону України «Про охорону культурної спадщини», з метою всебічного обговорення питань підготовки номінаційного досє для занесення історичного центру Одеси до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, управлінням з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради було проведено 7–8 грудня 2017 р. V Міжнародну науково-практичну конференцію «Збереження історичної забудови центру Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО».

Міський голова наказав департаменту культури та туризму Одеської міської ради, департаменту міжнародних зв'язків Одеської міської ради надати сприяння в організації та проведенні конференції; управління архітектури та містобудування Одеської міської ради сприяти залученню провідних вітчизняних та іноземних архітекторів-реставраторів для участі у конференції; комунальному підприємству «Туристичний інформаційний центр міста Одеси» підготувати роздатковий матеріал інороднім учасникам конференції; департаменту транспорту,

зв'язку та організації дорожнього руху Одеської міської ради забезпечити управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради транспортним засобом для перевезення іноземних гостей і учасників (за заявками); департаменту охорони здоров'я Одеської міської ради надати запит до департаменту охорони здоров'я та соціального захисту населення Одеської обласної державної адміністрації для забезпечення чергування машини «швидкої допомоги» та бригади фахівців під час проведення конференції; департаменту інформації та зв'язків з громадськістю Одеської міської ради здійснити інформаційну підтримку та забезпечити висвітлення заходу у засобах масової інформації [3].

Метою проведення V Міжнародної науково-практичної конференції «Збереження історичної забудови центру Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» було всебічне обговорення шляхів збереження історичної забудови центру Одеси, питань з підготовки номінаційного досьє для включення історичного центру Одеси до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, публічне обговорення та визначення можливих рішень проблем, що виникають при збереженні об'єктів культурної спадщини, відкрите виявлення позицій, проведення конструктивної дискусії, пошук шляхів спільного вирішення поставлених завдань [4]. Було створено організаційний і науковий комітети з проведення науково-практичної конференції.

Для участі в конференції були запрошені представники Національної комісії з питань ЮНЕСКО Міністерства закордонних справ України, науково-освітньої спільноти, Міністерства культури України, фахівці міжнародних організацій у сфері збереження і реставрації культурної спадщини, державних органів у сфері культури, освіти, науки, інформації та комунікацій, представники бізнесу, краєзнавці.

I Міжнародна науково-практична конференція «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» (Одеса — ЮНЕСКО) відбулася 28–29 січня 2015 р. (місце проведення: Одеська міська рада, конференц-холл «Ministerium»); II — відбулася 24–26 червня 2015 р. (місце проведення: Одеська міська рада, Одеський Будинок вчених), III — відбулася 2–4 грудня

2015 р. (місце проведення: Одеська міська рада), VI — відбулася 14–16 грудня 2016 р. (місце проведення: Одеська міська рада). Проведені конференції отримали позитивні відгуки як від учасників конференцій, так і від гостей. Щоразу розширюється коло учасників конференції і наукові секції.

З метою сприяння вченим, історикам, фахівцям містобудівної галузі, обміну науково-технічною інформацією з проблем збереження і розвитку історичного центру міста Одеси, 14 грудня 2016 р. в Одеському Будинку вчених відбулося засідання круглого столу «Архітектурно-містобудівна концепція розвитку історичного центру міста Одеси». Засідання було приурочене до IV Міжнародної науково-практичної конференції «Збереження історичної забудови центру Одеси шляхом включення в основний Список Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО». Організаторами круглого столу виступили Одеська державна академія будівництва та архітектури та управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради. На засіданні круглого столу обговорювалися питання збереження історичної забудови центру Одеси і використання об'єктів культурної спадщини, регіональних стратегічних ініціатив в сфері територіального планування та містобудування. За результатами роботи круглого столу було підготовлено рекомендації [5].

V Міжнародна науково-практична конференція «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» проходила у приміщенні Одеського літературного музею. Оскільки на конференції планувалося обговорити широкий спектр наукових проблем збереження та вивчення міжнародного досвіду культурної та історичної спадщини під егідою ЮНЕСКО, історико-культурного туризму, до складу організаційного комітету були введені: А. І. Шелюгін (голова, начальник управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради, дійсний член Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), проф. А. В. Ковров (співголова, канд. техн. наук, ректор Одеської державної академії будівництва та архітектури), В. Г. Суханов (д-р техн. наук, проф., заслужений будівельник України, Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), дирек-

тор Будівельно-технологічного інституту Одеської державної академії будівництва та архітектури, науковий керівник науково-виробничого центру «Екобуд»), В. П. Уреньов (д-р арх., проф., заслужений архітектор України, дійсний член Української академії архітектури, академік Міжнародної академії архітектури, директор Архітектурно-художнього інституту, завідувач кафедри архітектури будівель і споруд Одеської державної академії будівництва та архітектури), Л. М. Крижалко (заступник директора департаменту культури і туризму, начальник відділу методичної роботи зі школами естетичного виховання Одеської міської ради), Л. Б. Ковальчук (головний спеціаліст відділу з питань охорони та обліку об'єктів культурної спадщини управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради), Т. Ю. Алексеєнко (головний спеціаліст департаменту міжнародних зв'язків Одеської міської ради), М. Н. Якупов (канд. іст. наук, член громадської організації «Мой дом Одеса»), Л. В. Пікановська (член правління Одеської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури). До складу наукового комітету були включені: М. В. Бевз (голова, д-р арх., проф., завідувач кафедри реставрації та реконструкції архітектурних комплексів Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка»), Т. В. Марусик (співголова, д-р іст. наук, проф., проректор з науково-педагогічної роботи з питань навчально-виховного процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича), І. М. Коваль (д-р політ. наук, проф., ректор Одеського національного університету імені І. І. Мечникова), Б. В. Єгоров (д-р техн. наук, проф., заслужений діяч науки і техніки України, ректор Одеської національної академії харчових технологій), С. М. Степаненко (д-р фіз.-мат. наук, проф., ректор Одеського державного екологічного університету), С. В. Клименко (д-р техн. наук, проф., заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи Одеської державної академії будівництва та архітектури), В. Л. Цубенко (д-р іст. наук, проф., Почесний краєзнавець України, завідувач кафедри українознавства Одеської державної академії будівництва та архітектури, член Національної Спілки журналістів України), В. М. Хмарський (д-р іст. наук, проф., проректор з науково-педагогічної роботи

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова), А. О. Добролюбський (д-р іст. наук, проф., професор кафедри історії України Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського), Н. М. Єксарьова (канд. арх., доц., професор кафедри архітектурних конструкцій Одеської державної академії будівництва та архітектури, дійсний член Українського національного комітету ICOMOS), Іренеуш Томас (доктор наук, Вища соціально-економічна школа в м. Пшеворськ, Республіка Польща), В. Ю. Сунцов (історик, експерт з питань історичних міст і сіл Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS)).

7 грудня 2017 р. пройшла реєстрація учасників, де кожен учасник отримав програму конференції та безпосередньо інформаційний роздатковий матеріал з історії Одеси. Перед початком пленарного засідання було проведено з 9:30 до 10:00 прес-конференцію за участю засобів масової інформації. На прес-конференції були присутні: А. І. Шелюгін, проф. А. В. Ковров, проф. В. Л. Цубенко, проф. Є. В. Клименко, А. І. Звіряка, П. Ф. Маркман.

Офіційно відкрив конференцію одеський міський голова Г. Л. Труханов. З теплим вітальним словом до учасників конференції звернулися: А. І. Шелюгін, проф. А. В. Ковров, О. В. Єпіфанов, доц. О. М. Сердюк, проф. В. П. Уреньов, Т. Ю. Маркова, О. Д. Голованов.

Після офіційних привітань перейшли до наукових доповідей. Робота конференції відбувалася за п'ятьма різними секціями, що висвітлювали наступну проблематику: 1. Бібліографічні, іконографічні, історіографічні, історико-краєзнавчі дослідження та архівні матеріали — основа для підготовки номінаційного досє для включення об'єкта до Списку історичної спадщини ЮНЕСКО. 2. Використання сучасних геоінформаційних комп'ютерних систем і баз даних об'єктів культурної спадщини для розробки проекту управління об'єктом номінації. 3. Правові та технічні питання збереження об'єктів культурної спадщини. Сучасні тенденції та методи реновації забудови в історичних ареалах. 4. Міжнародний досвід збереження історичної та культурної спадщини під егідою ЮНЕСКО і його вплив на соціальний розвиток суспільства. 5. Всесвітня і національ-

но-культурна спадщина Південного регіону як основа розвитку історико-культурного туризму.

Участь у конференції взяло понад 150 учасників (науковці з України та зарубіжжя, викладачі, студенти, журналісти, архітектори, управлінці, представники громадськості, краєзнавці, члени Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS).

Учасники представляли понад 20 установ, навчальних закладів, підприємств, архівів, бібліотек і музеїв України, зокрема, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, науково-виробничий центр «Екобуд», державний архів Одеської області, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури, Національна спілка журналістів України, підземний геологічний музей Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Одеський державний екологічний університет, Одеська державна академія будівництва та архітектури, Одеська національна академія харчових технологій, підприємство об'єднання громадян «Інститут культурної спадщини» Всеукраїнської ради з охорони культурної спадщини України, Природознавчий університет м. Люблін (Республіка Польща), Національний університет «Одеська юридична академія», Київський науково-методичний центр з охорони, реставрації та використання пам'яток історії, культури і заповідних територій, Київський національний університет будівництва і архітектури, Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Одеський національний морський університет, державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві, Ягеллонський університет у м. Краків (Республіка Польща), Вища соціально-економічна школа у м. Пшеворськ (Республіка Польща), Одеський Будинок вчених та інші.

На конференції виступили з доповідями історики, архітектори, правознавці, будівельники, інженери, археологи, філологи, мистецтвознавці, краєзнавці, економісти. З-поміж учасників конференції: 24 доктори наук, з них 7 докторів історичних

наук, 3 доктори архітектури, 4 доктори технічних наук, 1 доктор політичних наук, 1 доктор економічних наук, 1 доктор фізико-математичних наук, 1 доктор юридичних наук; 23 кандидати наук, з них 5 кандидатів історичних наук, 8 кандидатів технічних наук, 7 кандидатів архітектури, 1 кандидат культурології, 1 кандидат економічних наук, 1 кандидат геологічних наук [6].

Пленарна робота стартувала доповіддю генерального директора підприємства об'єднання громадян «Інститут культурної спадщини» Всеукраїнської ради з охорони культурної спадщини України канд. іст. наук А. І. Звіряки на тему «Стан розроблення номінаційного досьє та плану управління «Історичного центру портового міста Одеси». Порівняльний аналіз об'єкта номінації з об'єктами, включеними до Основного та попереднього Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО». Вона розповіла про розроблення номінаційного досьє історичного надбання Одеси, окреслила ареал буферних зон і наголосила на виготовленні технічних висновків щодо стану об'єктів культурної спадщини, які увійшли до предмета номінації. Знаменною була поява на конференції канд. іст. наук, виконавчого директора Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS) О. М. Сердюк. Вона виступила з доповіддю-презентацією «Національний досвід зі складання Плану управління об'єктами Всесвітньої спадщини» і зазначила, що План управління об'єктом всесвітнього культурного значення відіграє величезну роль у житті пам'ятників, взятих на облік ЮНЕСКО. План враховує, перш за все, цінність об'єкта і забезпечує його збереження, виходячи з особливостей об'єкта, його критеріїв цінності. Завдяки Плану управління об'єкт отримує всі необхідні механізми захисту, раціональне використання, правильне проведення досліджень і реставраційних робіт. Питання про режими управління об'єктом номінації у своєму спільному виступі порушили д-р техн. наук, проф. В. Г. Суханов та А. І. Шелюгін.

Логічним продовженням стала доповідь-презентація «Плани управління об'єктами Всесвітньої спадщини та їх ефективність» д-ра іст. наук, проф. В. Л. Цубенко, яка зробила спробу розкрити компоненти змісту Плану управління. Було підкреслено, що згідно з «Оперативним керівництвом щодо здійснення

Конвенції про Всесвітню спадщину» для кожного включеного до Списку Всесвітньої спадщини об'єкта повинен бути план управління з розробкою якого робота тільки починається. План управління є інструментом планування спільних дій всіх зацікавлених сторін для збереження і сталого розвитку об'єкта Всесвітньої спадщини. На прикладі історичного центру Вільнюса (Старого Міста) в Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО було проаналізовано особливості даного Плану управління.

Далі на пленарному засіданні були представлені наукові здобутки д-ра арх., проф. М. В. Бевза на тему: «Ансамбль Проспекту Свободи у місті Львові як приклад формування архітектурно-містобудівного комплексу головної вулиці великого міста у ХІХ ст. (ідентифікаційні характеристики виняткової цінності об'єкта зі Списку світової спадщини ЮНЕСКО)». У контексті проблем підготовки документів збереження історичного центру міста прозвучав виступ-презентація історика, доктора наук з Польщі — Іренеуша Едварда Томаса «Вибране. Морський порт, представлений до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, його характеристики (спільне та відмінне) у сфері підготовки документації».

Не оминули учасники й обговорення вкрай актуальних сьогодні правових проблем. З науковим інтересом вислухали присутні на пленарному засіданні доповіді: д-ра юрид. наук, доц. О. С. Мельничук «Правовий досвід українських міст щодо збереження історичної та культурної спадщини», І. В. Прокопенко та Г. М. Савчук «Правові та технічні питання визначення буферних зон об'єктів Всесвітньої спадщини».

Під час перерви пленарного засідання для учасників конференції була проведена екскурсія Приморським бульваром і Потьомкінськими сходами — пам'ятці національного значення з презентацією реабілітації схилів.

8 грудня 2017 р. відбулися п'ять секційних засідань, підведення підсумків, закриття конференції, прийнято резолюцію. Роботою І секції «Бібліографічні, іконографічні, історіографічні, історико-краєзнавчі дослідження та архівні матеріали — основа для підготовки номінаційного досяє для включення об'єкта до Списку історичної спадщини ЮНЕСКО» керував д-р іст. наук, проф. В. М. Хмарський, секретар секції І. М. Мезенцева (Одеська державна академія будівництва та архітек-

тури). На секції було заслухано й обговорено 15 доповідей, з них: канд. іст. наук Л. Г. Білоусова і В. В. Халін «Державний архів Одеської області як місце зберігання історичної спадщини Одеси: від культових будівель до проектів ХХІ століття», проф. В. М. Хмарський «До питання про методологію визначення віку вищих навчальних закладів Одеси», д-р іст. наук, проф. А. О. Добролюбський «Соціоприродні умови виникнення Одеси», канд. іст. наук, доц. Л. С. Соколова «Урбономія Одеси: традиції і тенденції», Г. М. Невмитий «Одеський Свято-Архангело-Михайлівський жіночий монастир: віхи історії», канд. іст. наук, доц. Г. І. Макушина «Сучасний стан будівель та споруд історико-культурного центру Миколаєва кінця ХVІІІ — першої половини ХІХ ст.», А. Л. Старунова «Історія Одеського художнього музею (колишнього Палацу Потоцьких)», І. М. Мезенцева «Одеська Всеросійська художньо-промислова виставка 1910 р. як виразний приклад презентації досягнень у модернізації економіки та архітектури і будівництва», Л. Б. Думанська «Творчість С. Ландесмана в архітектурі Одеси» та інші.

Роботою ІІ секції «Використання сучасних геоінформаційних комп'ютерних систем і баз даних об'єктів культурної спадщини для розробки проекту управління об'єктом номінації» керував канд. техн. наук, доц. С. Г. Хропот (Одеська державна академія будівництва та архітектури), секретар секції канд. техн. наук, доц. О. С. Чернева (Одеська державна академія будівництва та архітектури). Було заслухано й обговорено 8 доповідей, з них: д-р арх., доц. І. В. Коротун «Архітектурно-містобудівні проблеми збереження історичних ландшафтів об'єктів ЮНЕСКО», канд. техн. наук, доц. С. Г. Хропот та канд. техн. наук, доц. В. В. Наконечний «Геодезичні методи моніторингу стану складних архітектурних конструкцій», канд. культурології Д. В. Хамула «Музей «Катакомби Кантакузена» — унікальний історико-культурний комплекс раннього періоду будівництва Одеси», д-р техн. наук, проф. Є. В. Клименко, канд. техн. наук, доц. О. С. Чернева, канд. техн. наук, доц. Г. Н. Плахотний «Проблеми збереження пам'яток архітектури м. Одеси та можливості їх посилення», д-р іст. наук, проф. С. В. Іванова зі студентами А. Підвисоцька, Г. Сидякін «Охорона історичної і культурної спадщини в Одесі (дидактичний аспект)», М. О. Катаржук «Кооперація влади і громадськості

як єдиний вихід для ефективної роботи щодо порятунку культурної спадщини м. Одеси» та інші.

Роботою III секції «Правові та технічні питання збереження об'єктів культурної спадщини. Сучасні тенденції та методи реновації забудови в історичних ареалах» керував д-р техн. наук, проф. Є. В. Клименко, секретар секції канд. арх., доц. Н. М. Єксарьова (Одеська державна академія будівництва та архітектури). Було заслухано й обговорено 14 доповідей, з них: д-р іст. наук, доц. О. А. Пригарін «Державне приватне партнерство як спосіб реновації і збереження об'єктів культурної спадщини в сучасних умовах», д-р техн. наук, проф. А. В. Гришин «Збереження пам'ятника архітектури в умовах розвитку міської інфраструктури», канд. арх., доц. В. М. Мещеряков «Парадигма відтворення — Одеський кафедральний Спасо-Преображенський собор», К. К. Пронін, В. В. Масненко «Підземелля Одеси — об'єкти культурної спадщини», д-р техн. наук, проф. Є. В. Клименко «Технічні проблеми збереження автентичності об'єктів культурної спадщини», канд. техн. наук, доц. В. С. Осадчий «Комплексні інженерно-технічні дослідження об'єктів культурної спадщини та їх моніторинг», канд. арх., доц. О. О. Швиденко «Нове будівництво та збереження автентичності середовища», канд. геолог. наук І. А. Черевко «Збереження культурної спадщини під егідою ЮНЕСКО на прикладі печерних комплексів Києво-Печерської лаври», канд. арх., доц. Н. М. Єксарьова, канд. арх., доц. В. А. Єксарьов «Втрата базових елементів планової структури ансамблю Свято-Архангельського монастиря, Одеса», Т. В. Осадча «Проблеми реставрації та консервації пам'яток образотворчого мистецтва з музейних колекцій» та інші.

Роботою IV секції «Міжнародний досвід збереження історичної та культурної спадщини під егідою ЮНЕСКО і його вплив на соціальний розвиток суспільства» керував В. П. Герич (директор Державного історико-архітектурного заповідника у м. Жовкві), секретар секції канд. арх., доц. Л. І. Рубан (Київський національний університет будівництва і архітектури). На цій секції було обговорено 9 доповідей, з них д-р іст. наук, проф. Т. В. Марусик «Досвід управління об'єктом ЮНЕСКО на прикладі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: проблеми і шляхи вирішення», канд. іст. наук, доц. І. В. Зу-

баренко «Американсько-єгипетські відносини після Арабської Весни (досвід збереження культурної спадщини)», канд. техн. наук Ю. О. Маслов «Плани управління для об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Практичне керівництво», В. П. Герич «Управління охороною культурної спадщини — основа збереження пам'яток та історичного середовища. Досвід Польщі та пропозиції для України», канд. арх., доц. Л. І. Рубан «Спадщина ЮНЕСКО: роль природних водних об'єктів» та інші.

Роботою V секції «Всесвітня і національно-культурна спадщина Південного регіону — як основа розвитку історико-культурного туризму» керував І. Л. Петров (Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України), секретар секції Г. О. Федоренко (Одеська державна академія будівництва та архітектури). На цій секції було заслухано 7 доповідей, з них: д-р екон. наук, проф. І. А. Педько «Розвиток історико-культурного туризму Одеського регіону», канд. арх. А. О. Ізотов, О. А. Крижантовська, Л. І. Роговська «Історико-культурний потенціал та його вплив на соціально-економічний розвиток територій», канд. екон. наук, доц. Н. А. Петрищенко «Туристські ресурси Одеської регіону: інтеграція і просування», І. Л. Петров «Культурна спадщина Південної України як ресурс регіонального розвитку туризму», Г. О. Федоренко «Роль музеїв у розвитку культурно-пізнавального туризму на прикладі міста Одеси», канд. філол. наук, доц. Г. В. Сивокінь, канд. пед. наук, доц. Т. М. Картель «Зелені башти — як сучасний тренд Одеси».

Результати роботи конференції підвів А. І. Шелюгін. Він зачитав основні положення проекту резолюції і закриття засідання, подякувавши всім учасникам конференції за плідну роботу. Учасники конференції отримали іменні сертифікати.

Отже, підсумовуючи результати V Міжнародної науково-практичної конференції «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» відзначимо надзвичайно широкий тематичний спектр представлених доповідей. Конференція традиційно пройшла у дружній робочій атмосфері співпраці. Учасники відзначили високий організаційний рівень конференції, актуальність піднятих і розглянутих питань, важливість проведеного подібних заходів. Усі виголошені доповіді виклика-

ли жваві дискусії, учасники науково-практичної конференції мали нагоду апробувати свої напрацювання у колі спеціалістів, обмінятися думками, новими науковими напрацюваннями, а проведення дискусій сприяло подальшому прогресу в осмисленні багатьох явищ історії та сучасності.

За підсумками роботи матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції планується видати окремою збіркою. За результатами роботи I, II, III–IV конференцій були видані три збірки наукових праць [7; 8; 9]. Резолюція конференції буде розіслана у відповідні органи та установи.

Отже, конференція пройшла плідно, ефективно і результативно. Учасники довго пам'ятатимуть щирі гостинність одеських колег і наукові дискусії. Проведення наукових заходів такого рівня у сфері охорони культурної спадщини, безумовно, сприятиме діалогу українських і провідних фахівців інших країн, сприятиме підвищенню в Україні європейської культурної ідентичності та прискорить занесення історичного центру Одеси до Списку Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО. Сподіваємося, що подібні наукові заходи відбуватимуться і у подальшому.

Література та джерела

1. Конституція України. (Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.). — К., 1996. — 79 с.
2. Historic Center of the Port City of Odessa [Електронний ресурс] // UNESCO. — Режим доступу : <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5412>. — Дата звернення: 29.01.2018.
3. Розпорядження Одеського міського голови № 1153 від 24.11.2017 р. Про проведення V Міжнародної науково-практичної конференції «Збереження історичної забудови центру Одеси шляхом включення до основного Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт міста Одеси. — Режим доступу : <http://omr.gov.ua/ru/acts/mayor/101532>. — Дата звернення: 29.01.2018.
4. В Одесі обговорять питання історико-культурної спадщини як об'єкта номінації ЮНЕСКО [Електронний ресурс] // Офіційний сайт міста Одеси. — Режим доступу : <http://omr.gov.ua/ru/news/100837>. — Дата звернення: 29.01.2018.
5. В Одесі відкрилася Міжнародна конференція з включення центру міста до Списку спадщини ЮНЕСКО [Електронний ресурс] // Офіційний сайт міста Одеси. — Режим доступу : <http://omr.gov.ua/ua/news/91131>. — Дата звернення: 29.01.2018.
6. Програма V Міжнародної науково-практичної конференції «Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до

- основного Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», м. Одеса, 7–8 грудня 2017 р. — Одеса : Астропринт, 2017. — 21 с.
7. Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції : [зб. наук. праць / ред. кол. : В. С. Дорофєєв, В. Л. Цубенко та ін.]. — Одеса : Астропринт, 2015. — 224 с.
 8. Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (Одеса — ЮНЕСКО) : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (24–26 червня 2015 р., м. Одеса) : [зб. наук. праць] / ред. кол. : В. С. Дорофєєв, В. Л. Цубенко, В. Г. Суханов [та ін.]. — Одеса : Астропринт, 2015. — 248 с.
 9. Збереження історичної забудови центра Одеси шляхом включення до основного Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО : матеріали III і IV Міжнародної науково-практичної конференції [зб. наук. праць] / ред. кол. : А. В. Ковров, Є. В. Клименко, В. Л. Цубенко [та ін.]. — Одеса : Астропринт, 2016. — 393 с.

REFERENCES

1. KONSTYTUTSIYA UKRAYINY — CONSTITUTION OF UKRAINE (1996) Adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996. (In Ukrainian).
2. UNESCO (2018) *Historic Center of the Port City of Odessa* [Online]. Available from: <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5412>. [Accessed 29 January 2018]. (In English).
3. OFICIJNY'J SAJT MISTA Odessa — THE OFFICIAL SITE OF Odessa CITY (2018) *Ordinance of the Odessa City Mayor No. 1153 dated November 24, 2017. On the holding of the V International scientific-practical conference «Preservation of historic buildings in the central part of Odessa via inscribing in the UNESCO world heritage list»*. [Online]. Available from: <http://omr.gov.ua/ru/acts/mayor/101532>. [Accessed 29 January 2018]. (In Ukrainian).
4. OFICIJNY'J SAJT MISTA Odessa — THE OFFICIAL SITE OF Odessa CITY (2018) *In Odessa, issues of historical and cultural heritage will be discussed as a subject of UNESCO nomination*. [Online]. Available from: <http://omr.gov.ua/ru/news/100837>. [Accessed 29 January 2018]. (In Ukrainian).
5. OFICIJNY'J SAJT MISTA Odessa — THE OFFICIAL SITE OF Odessa CITY (2018) *An international conference on the inclusion of the city center in the UNESCO Heritage List opened in Odessa*. [Online]. Available from: <http://omr.gov.ua/ua/news/91131>. [Accessed 29 January 2018]. (In Ukrainian).
6. Programa v mizhnarodnoyi naukovo-prakty'chnoyi konferenciyi «zberezhennya istory'chnoyi zabudovy' centra odesy' shlyaxom vkladchennya do osnovnogo spy'sku vsesvitn'oyi spadshhy'ny' yunesko»,

- m. Odessa, 7–8 грудня 2017 р. — *Program of the V International scientific-practical conference «Preservation of historic buildings in the central part of Odessa via inscribing in the UNESCO world heritage list»*, Odessa (2017). December 7–8. (In Ukrainian).
7. DOROFYEYEV, V. S. & TSUBENKO, V. L. (2015) Zberezhennya istoriy'chnoyi zabudovy' centra Odesy' shlyaxom vklyuchennya do osnovnogo Spy'sku vsesvitn'oyi spadshhy'ny' YuNESKO : materialy' Mizhnarodnoyi naukovo-prakty'chnoyi konferenciyi — *Preservation of historic buildings in the central part of Odessa via inscribing in the UNESCO world heritage list : Materials of the International scientific-practical conference*. Odessa: Astroprint. (In Ukrainian, in Russian, in Polish).
 8. DOROFYEYEV, V. S. & CZUBENKO, V. L. & SUXANOV, V. G. (2015) Zberezhennya istoriy'chnoyi zabudovy' centra Odesy' shlyaxom vklyuchennya do osnovnogo Spy'sku vsesvitn'oyi spadshhy'ny' YuNESKO (Odessa — YuNESKO): materialy' II Mizhnarodnoyi naukovo-prakty'chnoyi konferenciyi — *Preservation of historic buildings in the central part of Odessa via inscribing in the UNESCO world heritage list: Materials II of the International scientific-practical conference*, June 24–26 2015. Odessa: Astroprint. (In Ukrainian, in Russian, in English).
 9. KOVROV, A. V. & KLY'MENKO, Ye. V. & CZUBENKO, V. L. (2016) Zberezhennya istoriy'chnoyi zabudovy' centra Odesy' shlyaxom vklyuchennya do osnovnogo Spy'sku vsesvitn'oyi spadshhy'ny' YuNESKO (Odessa — YuNESKO) : materialy' III i IV International Scientific Mizhnarodnoyi naukovo-prakty'chnoyi konferenciyi — *Preservation of historic buildings in the central part of Odessa via inscribing in the UNESCO world heritage list : Materials of III and IV International scientific-practical conference*. Odessa : Astroprint. (In Ukrainian, in Russian, in English, in Polish).

Надійшла до редакції 25 лютого 2018 р.